

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/167/2023
Identifikačné číslo spisu:	6121444204
Dátum vydania rozhodnutia:	31.07.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6121444204.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne S. D., narodenej XX. S. XXXX, D. D., J. XXX/X, zastúpenej Advokátska kancelária Krnáč s. r. o., Banská Bystrica, Námestie slobody 2, IČO: 47 232 293, proti žalovanému: I. Z., narodenému XX. K. XXXX, D. D., K. XXXX/XX, zastúpeného advokátkou JUDr. Luciou Fabriciusovou, Banská Bystrica, J. A. Komenského 18B, o vypratanie nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 14C/55/2021, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. apríla 2023 sp. zn. 15Co/5/2023 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobkyni voči žalovanému p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) uznesením z 21. novembra 2022 sp. zn. 14C/55/2021 podľa § 144, § 145 a § 146 ods. 1 Civilného sporového poriadku (v ďalšom texte aj „CSP“) zastavil konanie (I. výrok) a rozhodol, že žalobkyňa má nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %, ktoré je žalovaný povinný zaplatiť žalobkyni v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o ich výške (II. výrok). Urobil tak po tom, čo žalobkyňa dňa 15. 11. 2022 zobrala žalobu o vypratanie nehnuteľnosti (kotolne) v jej vlastníctve späť z dôvodu, že žalovaný túto vypratál, odstránil visiaci zámok, ktorým bola uzamknutá, vypratál aj vnútorný priestor, ktorý využíval na uskladnenie rôznych vecí. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 256 ods. 1, 2 CSP zistiť, že zastavenie konania procesne zaviniť žalovaný, preto právo na náhradu trov prvoinštančného konania priznal žalobkyni.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 26. apríla 2023 sp. zn. 15Co/5/2023 uznesenie okresného súdu vo výroku II. potvrdil a rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške.

3. Žalovaný podal proti uzneseniu odvolacieho súdu dovolanie tvrdiac existenciu vady zmätočnosti (§

420 písm. f) CSP). Podstatou dovolacej argumentácie bolo tvrdenie žalovaného, že súdy pri rozhodovaní o náhrade trov konania neposudzovali zavinenie na zastavení konania procesne, ale posudzovali ho meritórne bez toho, aby žalovaný mohol dokazovať nedôvodnosť žaloby. Rozhodnutie súdu prvej inštancie žalovaný označil za nedostatočne odôvodnené a arbitrárne, neobsahujúce úvahy, ktorými sa súd riadil pri ustálení zavinenia na zastavení konania. Odvolací súd porušil princíp dvojínštančnosti rozšírením dôvodov, pre ktoré žaloba bola podaná dôvodne a ktoré odstránil žalovaný, čím konal nie ako odvolací, ale ako prvoinštančný súd. Vo vytvorenom nerovnoprávnom procesnom prostredí (čl. 6 ods. 1 CSP) žalovanému nebolo umožnené vyjadriť sa k žalobkyňou požadovanej náhrade trov konania, pričom sa odvolací súd nevysporiadal s návrhom žalovaného v odvolacom konaní na výsluch strán sporu. Súdom žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) tiež vytkol, že mu neumožnili oboznámiť sa s vyjadrením žalobkyne v odvolacom konaní zo dňa 02. 03. 2023, o existencii ktorého sa dozvedel až z napadnutého rozhodnutia a z rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým bolo rozhodnuté o výške náhrady trov konania, hoci toto vyjadrenie bolo formulované ako právna a skutková argumentácia v rozhodnutí odvolacieho súdu. Dovolateľ ďalej tvrdil, že nebol splnený ani jeden z predpokladov priznania náhrady trov žalobkyne ako ich uvádza nálezh Ústavného súdu SR z 20. marca 2018 sp. zn. II. ÚS 569/2017 (žalovaný nezavinil späťvzatie nedôvodnej žaloby - visiaci zámok na dvere neosadil a nebol jeho). Odvolací súd porušil podľa dovolateľa jeho právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia založeného na dôkazoch, ktoré neboli v konaní vykonané, čo je v rozpore s § 383, 384, 385 CSP.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne a nenesie znaky arbitrárnosti, odvolací súd sa vysporiadal so všetkými podstatnými tvrdeniami žalovaného. Procesný postup odvolacieho súdu označila za zákonný a spravodlivý. V dovolaní žalovaného nie je uvedený nijaký zákonný dôvod, dovolanie nie je ďalším odvolaním. Žalovaný v dovolaní opakovane uvádza argumenty obsiahnuté v jeho odvolaní. Dovolateľ nereagoval na predžalobné výzvy žalobkyne, čím zavinil vznik súdneho konania. V konaní bol preukázaný nedovolený, nezákonný zásah žalovaného do vlastníckeho práva žalobkyne. Po podaní žaloby žalovaný stavbu vypratol a sprístupnil ju žalobkyne, čím zavinil zastavenie konania. Žalobkyňa si uplatnila náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí, podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, ale nie dôvodné a je potrebné ho zamietnuť.

6. Podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti jeho strán, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia a na jeho riadne odôvodnenie, zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

7.3. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou

práva.

8. Dovolateľ videl tzv. vadu zmätočnosti v nedostatočnom odôvodnení uznesenia odvolacieho súdu, jeho arbitrárnosti, v nedoručení vyjadrenia žalobkyne z 02. 03. 2023, v nevykonaní navrhnutého dokazovania vypočutím strán sporu a v doplnení ďalších dôvodov rozhodnutia bez vykonania dokazovania.

9. K tvrdeniu dovolateľa o arbitrárnosti dovolaním napadnutého uznesenia považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že aj z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 245/2022 zo dňa 20. septembra 2022 vyplýva, že „arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú najčastejšie dané rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 336/2019).“ Svojvôľa (arbitrárnosť) sa v zásade môže prejavovať vo dvoch podobách: ako procesná svojvôľa, teda hrubé alebo opakované porušenie zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, alebo ako hmotnoprávna (meritórna) svojvôľa, teda extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). O arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide aj vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

10.1. Podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti. Na druhej strane Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zasadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 CSP), a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmú byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018).

10.2. V súlade s vyššie uvedenou judikatúrou ústavného súdu najvyšší súd vo viacerých veciach napr. sp. zn. 4Cdo/100/2018, 5Cdo/202/2018, 5Cdo/138/2018, 5Cdo/122/2019 vyslovil, že procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno odôvodniť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku overeniu alebo vyvráteniu ktorej je navrhnutý dôkaz, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorého overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, už bolo doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, garantujúcimi strane sporu právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok

dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

11. K námietkam žalovaného týkajúcim sa nedostatkov odôvodnenia dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu treba uviesť, že jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu svoje rozhodnutie náležite odôvodniť (§ 220, § 236, § 393 ods. 2 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a právnymi závermi. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov - od 01. 07. 2016 strán sporu (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

12. Odvolací súd dospel k záveru, že uznesenia súdov nižších inštancií spĺňajú vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí, preto ich nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové náplne zakladajú v súhrne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia uznesení vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj právnymi závermi. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia okresného aj odvolacieho súdu je koherentná a ich rozhodnutia konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v nich zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe súdy dospeli sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

13. Podľa § 256 ods. 1 CSP ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

14. Z citovanej právnej normy vyplýva povinnosť súdu zistiť pri rozhodovaní o zastavení konania, ktorá strana sporu zastavenie konania zavinila. Pretože nárok na náhradu trov konania je nárokom procesným (vyplývajúcim z procesného práva), aj zavinenie na zastavení konania je nutné skúmať iba z hľadiska procesného (z hľadiska vzťahu správania sa žalovaného k požiadavkám žalobcu). Pokiaľ žalobca žalobu zobral späť pre správanie žalovaného, potom je to žalovaný, kto procesne zavinil zastavenie konania. Ak by žalobca žalobu zobral späť bez udania dôvodu alebo bez toho, aby týmto spôsobom reagoval na správanie žalovaného, procesné zavinenie na zastavení nemožno pričítať žalovanému, ale žalobcovi.

15. Pre zistenie zavinenia na zastavení konania je teda rozhodujúce, či sa žalobca domohol uplatneného nároku, alebo nie. Pri skúmaní procesného zavinenia netreba vychádzať iba zo žalobného petitu, ale žalobu treba vnímať ako celok. Nielen petit, ale aj žalobné tvrdenia (dôvody žaloby) vyjadrujú, prečo sa žalobca domáha práve toho plnenia, ktoré uplatňuje (Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s., str. 990). V prípadoch, ak nejde o priame splnenie požadovanej povinnosti, musí byť daná príčinná súvislosť medzi chovaním sa žalovaného a uplatneným nárokom (tamtiež str. 991).

16. Dovolací súd zistil, že žalobkyňa v dôvodoch žaloby tvrdila, že žalovaný neoprávnene užíva jej nehnuteľnosť a nežiadúcim konaním znemožňuje jej užívanie žalobkyni. Žalovaný vo vyjadrení zo 04. 10. 2021 k žalobe nepoprel, že na kotoľňu viackrát osadil dvere a uzavrel ju, dokonca uviedol, že žalobkyňu žiada o vydanie dverí, ktoré na kotoľňu založil. V odvolaní proti výroku o trovách konania vydanému súdom prvej inštancie po späťvzatí žaloby dovolateľ na jednej strane argumentoval, že do vlastníckych práv žalobkyne ku kotoľni žiadnym spôsobom nezasahoval a kotoľňu neužíval, na druhej strane uviedol,

že vstup do kotolne z jeho strany pozemku zaistil ľahko odstrániteľným drôtom. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal na to, že žalovaný nemal žiaden dôvod ani právo zasahovať do nehnuteľnosti vlastnícky patriacej inej osobe, teda ani na nej osádzať dvere a túto akýmkoľvek spôsobom uzamykať a že „Je nepochybné, že žalovaný zasiahol do vlastníctva žalobkyne, hoci aj tým spôsobom, že dvere zatvoril pomocou drôtu“, keď žalobkyňa už so žalobou predložila fotodokumentáciu preukazujúcu, že kotolňa bola uzamknutá. Odvolací súd tiež dôvodil, že „Hoci žalovaný sa bráni, že on na kotolňu visiaci zámok neumiestnil, resp. tento neodstránil, vzhľadom na priloženú fotodokumentáciu mu odvolací súd neuveril“. Porovnajúc odôvodnenie odvolacieho súdu s odôvodnením súdu prvej inštancie dovolací súd konštatuje, že odvolací súd využil svoje právo dané mu v § 387 ods. 2 CSP a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia uviedol ďalšie dôvody vyplývajúce zo súdneho spisu.

17. Dovolací súd zároveň v zmysle zistení uvedených v bode 16 konštatuje, že odvolací súd, hoc to tvrdí dovolateľ, neposudzoval zavinenie na zastavení konania meritórne, ale iba procesne, vychádzajúc z obsahu žalobného petitu a žalobných tvrdení a (rovnovážne) aj z obsahu vyjadrenia žalovaného k žalobe a z jeho odvolania. Žalobkyňa tvrdila zásah do svojho vlastníckeho práva ku kotolni zabránením vstupu, ktorý žalovaný (v podobe osadenia dverí a upevnenia drôtu) nepoprel (poprel iba uzamknutie kotolne visiacim zámkom). Žalovaný objasnil motív svojho konania (snaha zabrániť vstupu do kotolne cez vchod umiestnený zo strany jeho pozemku resp. zo strany ním prevádzkovaného pohostinstva) nepovolaným osobám, ale ani tento ho neoprávňoval konať bez súčinnosti s vlastníčkou stavby. Odvolací súd výslovne uviedol, že žalovaný sa mal obrátiť na vlastníčku tejto nehnuteľnosti, aby danému stavu zabránila.

18. Dovolateľ tiež vo vzťahu k nedostatočnému odôvodneniu uznesenia odvolacieho súdu vytkol, že sa nevysporiadal s návrhom dovolateľa na vykonanie dokazovania výsluchom strán sporu. Dovolací súd konštatuje, že v odôvodnení uznesenia odvolacieho súdu skutočne absentuje jeho postoj k tomuto návrhu žalovaného, no nejde o nedostatok odôvodnenia ani o nedostatok procesného postupu odvolacieho súdu znamenajúci zásah do práva žalovaného na spravodlivý proces. Z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu ako celku je zrejmé, že vychádza zo žaloby, z vyjadrenia žalovaného k nej, z odvolania a vyjadrenia žalobkyne k nemu, ktoré poskytujú dostatočný podklad pre ustálenie zavinenia na zastavení konania.

19. Zhrnúc uvedené, dovolací súd považuje odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu za dostatočné a nevybočujúce z limitov spravodlivého procesu.

20. Ako porušenie svojho práva na spravodlivý proces dovolateľ vnímal aj nedoručenie vyjadrenia žalobkyne z 02. 03. 2023, podaného v odvolacom konaní.

21. Podľa § 374 ods. 1 CSP súd prvej inštancie doručí odvolateľovi vyjadrenie k odvolaniu a umožní mu vyjadriť sa k nemu najneskôr v lehote desať dní od doručenia.

Podľa § 374 ods. 2 CSP k vyjadreniu odvolateľa podľa odseku 1 môže protistrana podať vyjadrenie v lehote desať dní od jej doručenia.

Podľa § 374 ods. 3 CSP podania podľa odsekov 1 a 2 doručí súd prvej inštancie ostatným subjektom. Ďalšie podania strán sa doručujú, len ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces.

22. Z uvedenej právnej úpravy vyplýva povinnosť súdu prvej inštancie doručiť odvolateľovi vyjadrenie k odvolaniu tak, aby mal možnosť vyjadriť sa k nemu najneskôr v lehote desať dní od doručenia. Následne, ak sa odvolateľ k vyjadreniu protistrany vyjadrí (v tzv. odvolacej replike), súd prvej inštancie umožní protistrane podať vyjadrenie (§ 374 ods. 2 CSP) v lehote desať dní od doručenia vyjadrenia (tzv. odvolacia duplika). Tretí odsek uvedenej právnej úpravy hovorí, že podania podľa odsekov 1 a 2 (t. j. odvolaciu repliku a odvolaciu dupliku) doručí súd prvej inštancie ostatným subjektom a ďalšie podania strán sa doručujú, len ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces.

23. Pri skúmaní, či odvolací súd nedoručením vyjadrenia žalobkyne z 02. 03. 2023 žalovanému neporušil zásadu kontradiktórnosti podľa maximy audiatur et altera pars dovolací súd vychádzal zo záverov, ku ktorým dospel Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze zo 16. decembra 2020 sp. zn. I. ÚS 155/2020, v ktorom posudzoval porušenie práva na spravodlivý proces sťažovateľa, ktorému nebolo doručené vyjadrenie k odvolaniu proti uzneseniu o neodkladnom opatrení. Ústavný súd dospel k záveru, že postup krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu (ktorý dovolanie odmietol), ktorý postup krajského súdu aproboval, ústavne obstoja. Iná by bola situácia, keby podkladom rozhodnutia krajského súdu boli práve tvrdenia žalovaného, ktoré boli uvedené v jeho vyjadrení a ku ktorým nemal žalobca právo sa vyjadriť, a tak úvahu súdu o ich relevantnosti zmeniť. Táto situácia však nenastala. K uvedenému záveru dospel ústavný súd zastávajúc názor, že ochrana základných ľudských práv a slobôd by mala byť praktická, účinná a funkčná, nie len teoretická a iluzórna. Ústavný súd sa priklonil, vychádzajúc aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, k materiálnemu, menej rigidnému výkladu zásady kontradiktórnosti, hoci sa uplatňuje len vo výnimočných prípadoch, keď nedoručenie vyjadrení neznamenal porušenie práva na spravodlivý proces. Ide o prípady, ak vzhľadom na zvolené právne riešenie alebo na obsah vyjadrenia nemohla mať prípadná replika vplyv na výsledok konania (pozri Čičmanec proti Slovenskej republike, § 60).

24.1. Dovolací súd z obsahu (žalovanému nedoručeného) podania žalobkyne z 02. 03. 2023 zistil, že zopakovala závery prezentované žalovaným aj to, že predloženou fotodokumentáciou zhotovenou pred podaním žaloby preukázala, že nehnuteľnosť bola zo strany od prevádzky žalovaného uzamknutá visiacou zámkou, ktorú žalovaný po podaní žaloby odstránil a zároveň vypratá vnútorný priestor. Ústavný súd v náleze sp. zn. I. ÚS 155/2020 zdôraznil požiadavku určiť kritériá, kedy je potrebné, aby súd strane doručil podanie protistrany na prípadné vyjadrenie. Zaradil medzi ne aj situáciu, ak je vyjadrenie bezobsažné, ak sa v ňom len opakujú už uvedené argumenty alebo ak v danej veci do úvahy prichádza len určité súdom zvolené riešenie, na ktoré vyjadrenie strany nemôže mať žiadny vplyv. Takýto prístup zvolil aj ESLP v rozhodnutí Sarkocy proti Slovensku z 22. 09. 2020 (sťažnosť č. 36446/17) a rovnaké závery prijal aj ústavný súd v rozhodnutí z 15. 12. 2020 sp. zn. IV. ÚS 660/2020.

24.2. Dovolací súd v prejednávanej spore dospel k záveru, že toto kritérium je aplikovateľné aj v štádiu rozhodovania všeobecných súdov o náhrade trov zastavovaného konania. Relevantné je, že žalovaný ani v dovolaní neuviedol, aké (do vyhotovenia nedoručeného vyjadrenia žalobkyne neprednesené) relevantné skutočnosti by tvrdil alebo aké dôkazy by predložil na vyvrátenie tvrdení žalobkyne. Dovolací súd dospel k záveru, že nedošlo k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces, pretože s ohľadom na súdmi nižších inštancií zvolené právne riešenie by ďalšie vyjadrenie žalovaného nemohlo výsledné rozhodnutie o náhrade trov konania ovplyvniť.

25. V kontexte dôvodov dovolateľom vymedzeného dovolacieho dôvodu (§ 420 písm. f) CSP) dovolací súd uzatvára, nezistiac porušenie práva žalovaného na spravodlivý proces, že dovolanie nie je dôvodné, preto ho zamietol podľa § 448 CSP.

26. O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP. V dovolacom konaní bola plne úspešná žalobkyňa, ktorej vznikli trovy dovolacieho konania. Dovolací súd jej preto voči žalovanému priznal ich náhradu v plnom rozsahu nezistiac dôvod na prípadnú aplikáciu § 257 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

27. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.